

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/124/2021
Identifikačné číslo spisu:	1114213522
Dátum vydania rozhodnutia:	27.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1114213522.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu PhDr. T. R., bývajúceho v U. M. F., F. XX, zastúpeného advokátom JUDr. Igorom Šafrankom, Advokátska kancelária so sídlom vo Svidníku, Sovietskych hrdinov č. 163/66, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti SR, so sídlom v Bratislave, Račianska 71, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 15C/85/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. januára 2020 sp. zn. 16Co/138/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 22. januára 2018 č. k. 15C/85/2014-265 zamietol žalobu a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa domáhal náhrady škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. z dôvodu, že na základe uznesenia Ministerstva vnútra SR, Úradu inšpekčnej služby PZ, Odboru boja proti korupcii a organizovanej kriminalite Bratislava ČTS: H.-X/KOK-XXXX, zo dňa 27. februára 2004 bol obvinený zo spáchania trestného činu, pričom trestné stíhanie bolo právoplatne zastavené uznesením Okresného súdu Prešov z 29. júla 2013 sp. zn. 6T/138/2005 z dôvodu, že trestné stíhanie je premlčané. Žalobca preto považoval uznesenie o vznesení obvinenia za nezákonné, pričom z titulu trov obhajoby žiadal nahradiť škodu vo výške 5.556,42 € s príslušenstvom.

1.1. Prvostupňový súd v podstatnom uviedol, že trestné stíhanie žalobcu nebolo premlčané v čase vznesenia obvinenia ani v čase podania obžaloby, ale k premlčaniu došlo až počas súdneho konania dňa 27. augusta 2010. Z uznesenia o zastavení trestného stíhania preto nie je možné odvodíť nezákonnosť obvinenia, keďže uznesenie o zastavení trestného stíhania dôvodnosť obvinenia v žiadnom prípade nespochybňuje a trestné stíhanie bolo zastavené z dôvodu, že došlo k zániku trestnosti činu, a to po vznesení obvinenia. Pretože bolo trestné stíhanie žalobcu zastavené z dôvodu, že zanikla trestnosť činu v čase po vznesení obvinenia a po podaní obžaloby (napr. nie z dôvodu, že sa skutok nestal, že skutok nie

je trestným činom, že sa nedokázalo, že ho spáchal žalobca, resp. že by došlo k premlčaniu pred začiatkom trestného stíhania), nebolo možné posúdiť uznesenie o vznesení obvinenia ako nezákonné, resp. nesúladne s objektívnym právom, ktoré by z tohto dôvodu bolo zrušené pre nezákonnosť.

1.2. Ďalej prvostupňový súd uviedol, že žalobca nepreukázal ani vznik škody, keď procesný útok žalovanej nijako relevantne nevyvrátil, pričom pre svoje tvrdenia nepredložil žiadne dôkazy. Ako jediný potenciálny dôkaz predložil príjmový doklad č. D-159 zo dňa 28. marca 2011, v zmysle ktorého zaplatil právnenému zástupcovi sumu 16.704,62 € za trovy označené ako 12/04 a 102/05, avšak z tohto dokladu nebolo možné vyvodit', či žalobcovi skutočne z jeho majetku „ušla“ suma práve vo výške 5.556,42 € ako priame náklady spočívajúce v trovách právneho zastúpenia a v priamej príčinnej súvislosti s konaním ČTS: H-X/KOK-XXXX, zo dňa 27. februára 2004.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 28. januára 2020 sp. zn. 16Co/138/2018 (ďalej aj „napadnuté odvolacie rozhodnutie“) potvrdil prvostupňový rozsudok a žalovanej priznal nárok na náhradu odvolacích trov.

2.1. Odvolací súd najskôr uviedol, že z ustanovenia § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. vyplýva, že zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi. Keďže k žalobcom tvrdenej škode malo dôjsť nezákonným rozhodnutím vydaným pred 1. júlom 2004, správne súd prvej inštancie vec právne posudzoval podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

2.2. Odvolací súd ďalej pripomenul, že aj naďalej sú aplikovateľné právne závery vyslovené v uzneseniach Najvyššieho súdu SR z 18. októbra 2010 sp. zn. 4MCdo/15/2009 (uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 37/2014) a z 30. mája 2011 sp. zn. 4MCdo/20/2009, že cieľu a účelu § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. zodpovedá taká interpretácia, v zmysle ktorej rovnaké dôsledky ako zrušenie nezákonného uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia, má tiež rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vydané z dôvodu, že sa nepotvrdil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným; tento výklad považuje za ústavne konformný aj Ústavný súd SR (napr. nález sp. zn. II. ÚS 25/2011 a sp. zn. I. ÚS 320/2016). Táto podmienka je pritom splnená vždy, ak trestné stíhanie obvineného bolo zastavené z dôvodu, že skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, sa nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený.

2.3. V prípade premlčania trestného stíhania však nemožno hovoriť o nenaplnení predpokladu spáchania trestného činu, pretože dôvod zastavenia trestného stíhania závisí len od splnenia objektívne zákonom stanovených podmienok (od márneho uplynutia premlčacej doby), spáchanie skutku majúceho znaky trestného činu obvineným ale nijako nespochybňuje.

Pokiaľ je obvinený názoru, že trestné stíhanie bolo bez ohľadu na jeho premlčanie proti nemu vedené nedôvodne, nič mu nebráni, aby v zmysle § 11 ods. 2 Trestného poriadku (zákon č. 141/1961 Zb. účinný 31. decembra 2005), resp. § 215 ods. 7 Trestného poriadku (zákon č. 301/2005 Z.z. účinný od 1. januára 2006), ďalej trval na pokračovaní trestného stíhania a následne dosiahol taký výsledok trestného konania, ktorý bude znamenať jeho úplnú rehabilitáciu a zároveň mu vytvorí podmienky k uplatneniu náhrady škody vzniknutej v súvislosti s takýmto nezákonným trestným stíhaním.

2.4. Uvedené závery sú podporené aj v kontexte s ustanoveniami § 5 a § 6 zákona č. 58/1969 Zb. vypočítavajúcich prípady, kedy nevznikne právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe a treste, ktoré ustanovenia je potrebné najmä z hľadiska systematického výkladu analogicky aplikovať aj vo vzťahu k nárokom na náhradu škody spôsobenej začatím (vedením) trestného stíhania, ktoré sa neskončilo právoplatným odsúdením obvineného; zjavným účelom väčšiny týchto ustanovení je totiž vylúčiť vznik práva na náhradu škody v prípadoch oslobodenia spod obžaloby alebo zastavenia trestného stíhania z takých dôvodov, ktoré nedokladajú, že obvinený sa protiprávneho konania kvalifikovaného ako trestný čin nedopustil, uviedol odvolací súd.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolaťel“), a to podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Po opise priebehu konania navrhol, aby dovolací súd zrušil obe rozhodnutia nižších súdov a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP žalobca namietal, že postupom súdu prvej

inštancie a odvolacím súdom mu bolo odňaté právo na spravodlivý proces, spočívajúci v absencii riadneho odôvodnenia rozsudkov, ich nepredvídateľnosťou a svojvoľnosťou.

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP žalobca namietal, že odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku nezákonnosti vzneseného mu obvinenia, keď bolo jeho trestné stíhanie zastavené z dôvodu premlčania a nakoľko nemal vedomosť o tom, či Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) už vyriešil túto otázku navrhol, aby dovolací súd vyriešil právne otázky:

„1. Či premlčanie trestného stíhania, v štádiu po vznesení obvinenia, vylučuje náhradu škody, ak obvinenie bolo vznesené počas účinnosti zák. č. 58/1969 Zb.

2. Či obvinenému môže vzniknúť nárok na náhradu škody, ak mu bolo vznesené obvinenie počas účinnosti zák. č. 58/1969 Zb., a trestné stíhanie neskončilo jeho odsúdením“.

4. Žalovaná v svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhla, aby dovolací súd toto dovolanie odmietol. V podstatnom poukázala na dovolacie rozhodnutie sp. zn. 1Cdo/167/2016 a sp. zn. 6Cdo/50/2019).

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v zmysle § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

6. V danom prípade vyvodil žalobca prípustnosť podaného dovolania (aj) z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

7.1. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a marenie možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a rozhodnutia 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

8. Z obsahu dovolania vyplýva, že žalobca v súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP namietal postup nižších súdov, ktorým mu bolo odňaté právo na spravodlivý proces, spočívajúci v absencii riadneho odôvodnenia rozsudkov, ich nepredvídateľnosťou a svojvoľnosťou (bod 3.1.). Uvedené vady

namietal (iba) cez prizmu nesprávneho právneho posúdenia otázky nezákonnosti jemu vzneseného obvinenia, keď jeho trestné stíhanie bolo zastavené z dôvodu premlčania (pozri bod 3.2.).

8.1. Pokiaľ dovolateľ vytýkal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci, dovolací súd pripomína, že už za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy opakovane konštatoval, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012). Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, resp. prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, zotrváva rozhodovacia prax dovolacieho súdu aj v súčasnosti (R 24/2017, 1Cdo/71/2018, 2Cdo/49/2018, 3Cdo/37/2018, 4Cdo/1/2018, 5Cdo/191/2018, 7Cdo/79/2018, 8Cdo/76/2018). Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje tiež na konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne, pozn.), v zmysle ktorého (ani) nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

8.2. Pokiaľ žalobca namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ OSP), ktorá prípustnosť dovolania nezakladala. S týmto názorom sa stotožnil aj ústavný súd (pozri rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016). Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ OSP zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku". Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska (rovnako ako v prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov) nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

8.3. V danom prípade odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety zjednocujúceho stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajinú výnimku z prvej vety a týka sa len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov. O taký prípad ide napríklad vtedy, keď dovolaním napadnuté rozhodnutie neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém" (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne keď odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia má také nedostatky, že svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi dôsledkami predstavuje exces, ktorý možno charakterizovať ako „justičný omyl" v zmysle judikatúry EŠLP (pozri napr. Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

8.4. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nedáva podklad pre tvrdenie dovolateľa, že nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Dovolaním napádaný rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, či svoje predchádzajúce rozhodnutie. Odvolací súd, poukazujúc na súdnu judikatúru vychádzal z názoru, že podmienka nenaplnenia predpokladu o spáchaní trestného činu obvineným pre vznik nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia je splnená vždy, ak trestné stíhanie obvineného bolo zastavené z dôvodu, že skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, sa nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený. V prípade premlčania trestného stíhania však nemožno hovoriť o nenaplnení predpokladu spáchania trestného činu, pretože dôvod zastavenia trestného stíhania závisí len od splnenia objektívne zákonom stanovených podmienok (od márneho uplynutia premlčacej doby), spáchanie skutku majúceho znaky trestného činu obvineným ale nijako nespochybňuje. Pokiaľ bol žalobca názoru, že trestné stíhanie

bolo bez ohľadu na jeho premlčanie proti nemu vedené nedôvodne, nič mu nebránilo, aby v zmysle platnej právnej úpravy ďalej trval na pokračovaní trestného stíhania a následne dosiahol taký výsledok trestného konania, ktorý bude znamenať jeho úplnú rehabilitáciu a zároveň mu vytvorí podmienky k uplatneniu náhrady škody vzniknutej v súvislosti s takýmto nezákonným trestným stíhaním (body 16 až 17.2. odôvodnenia napadnutého odvolacieho rozhodnutia). Dovolateľ preto nedôvodne argumentoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené (nepreskúmateľné). Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

9. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

9.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí).

11. Z obsahu podaného dovolania (§ 24 ods. 1 CSP) dovolací súd ustálil, že relevantnou právnou otázkou, ktorú dovolateľ požadoval vyriešiť bola otázka, či premlčanie v štádiu po vznesení obvinenia vylučuje náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb.

11.1. Právne účinky dovolania nastávajú podaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku. Prípustnosť dovolania treba preto posudzovať podľa stavu v čase jeho podania. V posudzovanej veci žalobca v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom zdefinoval relevantnú právnu otázku (bod 11), ktorá v čase podania dovolania (20. apríla 2020) skutočne ešte nebola dovolacím súdom vyriešená, i keď už predtým dovolací súd podobnú otázku, ale vo vzťahu k zákonu č. 514/2003 Z.z. už riešil (rozsudok najvyššieho súdu z 23. júla 2018 sp. zn. 1Cdo/167/2016).

11.2. Po podaní dovolania žalobcom najvyšší súd už odmietol uznesením z 29. apríla 2020 sp. zn. 6Cdo/50/2019 dovolanie žalobcu, ktoré sa okrem totožnosti sporových strán a podobného predmetu konania týkalo aj posúdenia rovnakej právnej otázky, ako je tomu, v teraz posudzovanej veci (bod 11). Najvyšší súd v označenej veci uviedol: „Ak je trestné stíhanie zastavené alebo dôjde k oslobodeniu spod obžaloby, je potrebné bez ohľadu na dôvod zastavenia či oslobodenia spod obžaloby vychádzať z toho, že občan trestný čin nespáchal a uznesenie o vznesení obvinenia nemalo byť preto vydané. Zastavenie trestného stíhania či oslobodenie spod obžaloby majú teda vždy, bez ohľadu na dôvody, ktoré k nim viedli, z hľadiska ustanovenia § 5 zákona č. 58/1969 Zb. rovnaký význam ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia. Takýto názor však predovšetkým nerešpektuje skutočnosť, že uznesenie o vznesení obvinenia neobsahuje konečný záver o spáchaní trestného činu a vine obvineného. Toto rozhodnutie je vydávané na základe dôvodného podozrenia, že obvinený spáchal trestný čin (ak je na podklade zistených skutočností dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin bol spáchaný určitou osobou). Ak dôjde k zastaveniu trestného stíhania alebo oslobodeniu spod obžaloby, nemusí to preto vždy znamenať, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané nesprávne (v rozpore s ustanoveniami Trestného poriadku). Je potrebné si uvedomiť, že jednotlivé dôvody zastavenia trestného stíhania a oslobodenia spod obžaloby nemajú z hľadiska hodnotenia správnosti uznesenia o vznesení obvinenia rovnaký význam. Iný význam má z tohto hľadiska napr. zastavenie trestného stíhania, ak je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie a iný význam má zastavenie trestného stíhania pre jeho

ďalšiu neprípustnosť z dôvodu amnestie. Tak isto porovnaním s ustanoveniami § 5 a § 6 zákona č. 58/1969 Zb. (teda pri dôslednom uplatnení systematického výkladu ustanovenia § 4 zákona č. 58/1969 Zb.) je treba za správny považovať právny názor, že zastavenie trestného stíhania a oslobodenie spod obžaloby majú podľa ustanovenia § 4 zákona č. 58/1969 Zb. rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť, ak k nim došlo z určitých dôvodov, a to v podstate preto, že predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným nebol potvrdený (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 23. februára 1990 sp. zn. 1Cz/6/90 publikovaný pod č. 35 v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk, ročník 1991) ... Za ústavne konformný treba preto považovať výklad, podľa ktorého v prípade posudzovania zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, zastavenie trestného stíhania, ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení trestného stíhania sa trestné konanie končí, to znamená, že zanikajú účinky rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Zastavenie trestného stíhania znamená, že výsledky trestného (prípravného) konania ukazujú, že nejde o trestný čin, zároveň znamená, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla tak najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania o vznesení obvinenia ... V takejto situácii nie je rozhodné, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo/15/2009) ... Za nezákonné nemôže byť automaticky považované každé začatie trestného stíhania, resp. každé vznesenie obvinenia, ktoré neviedlo k právoplatnému odsúdeniu obvineného, resp. obžalovaného, bez posúdenia a zohľadnenia osobitostí trestného prípadu ... Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré sa neskončilo právoplatným odsúdením, sa judikatúrou súdov považuje za špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 58/1969 Zb., ktorý sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Základné podmienky vzniku tohto nároku ustanovuje § 4 ods. 1 spomínaného zákona, a to jednak tým, že ustanovuje ako predpoklad nároku na náhradu škody (mimo iného) vydanie nezákonného rozhodnutia, a ďalej jeho zrušenie pre nezákonnosť príslušným orgánom. Zmyslu a účelu zákona č. 58/1969 Zb. zodpovedá taká interpretácia tohto ustanovenia, v zmysle ktorej rovnaké dôsledky ako zrušenie nezákonného uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia, má aj rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vydané z dôvodu, že sa nepotvrdil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným. Tento výklad považuje za ústavne konformný aj Ústavný súd SR (porovnaj napr. jeho nálezy sp. zn. II. ÚS 25/2011 a I. ÚS 320/2016) ... Z uvedeného je zjavné, že ustálená súdna prax považuje nenaplnenie predpokladu o spáchaní trestného činu obvineným za nevyhnutnú podmienku pre vznik nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Táto podmienka je pritom splnená vždy, ak trestné stíhanie obvineného bolo zastavené z dôvodu, že skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie sa nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený. O nenaplnení predpokladu spáchania trestného činu obvineným však nemožno hovoriť v prípade premlčania trestného stíhania, kedy dôvod zastavenia trestného stíhania závisí len od splnenia objektívne zákonom ustanovených podmienok (od márneho uplynutia premlčacej doby), spáchanie skutku majúceho znaky trestného činu obvineným ale nijako nespochybňuje. Pokiaľ je obvinený toho názoru, že trestné stíhanie bolo bez ohľadu na jeho premlčanie proti nemu vedené nedôvodne, nič mu nebráni, aby v zmysle § 9 ods. 3 Trestného poriadku ďalej trval na pokračovaní trestného stíhania a následne dosiahol taký výsledok trestného konania, ktorý bude znamenať jeho úplnú rehabilitáciu a zároveň mu otvorí cestu k náhrade škody vzniknutej v súvislosti s nezákonným trestným stíhaním (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/167/2016) ... najvyšší súd uzatvára, že dovolateľom nastolená právna otázka už bola dovolacím súdom (predovšetkým rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/167/2016) vyriešená nasledovne - rozhodnutie o zastavení trestného stíhania z dôvodu jeho premlčania nemá rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre jeho nezákonnosť, a teda v danom prípade nie je naplnený základný predpoklad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. - t. j. zrušenie právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda, a to pre jeho nezákonnosť príslušným orgánom."

11.3. Výslovené nosné závery najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 6Cdo/50/2019 boli predmetom (aj) ústavného prieskumu, keď žalobca podal proti tomuto dovolaciemu rozhodnutiu ústavnú sťažnosť.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 14. októbra 2021 sp. zn. III. ÚS 567/2021 túto ústavnú sťažnosť žalobcu odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť. V podstatnom ústavný súd uviedol: „Podľa názoru ústavného súdu uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za arbitrárne a nezlučiteľné s aplikovanými ustanoveniami Civilného sporového poriadku. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu procesné právne normy výslovne umožňujú, a aj preto použitý spôsob v konkrétnom prípade neznamena odopretie prístupu k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch ... Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vysvetlil, prečo považuje svoje závery vyslovené v rozsudku č. k. 1Cdo/167/2016 z 23. júla 2018 za aplikovateľné na vec sťažovateľa napriek tomu, že na sťažovateľom uplatnený nárok nedopadá zákon č. 514/2013 Z. z., ale zákon č. 58/1969 Zb. (odsek 9 odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu). V tomto smere považoval najvyšší súd za kľúčový výklad § 6 ods. 1 zákona č. 514/2013 Z. z., ktorý z hľadiska jeho zmyslu a účelu zodpovedá § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Najvyšší súd tiež rozviedol, prečo je pri § 4 zákona č. 58/1969 Zb. potrebné uplatniť systematický, extenzívny výklad ... Ústavný súd po oboznámení sa s odôvodnením uznesenia najvyššieho súdu vo veci sťažovateľa dospel k záveru, že najvyšší súd poskytol sťažovateľovi logické a vyčerpávajúce argumenty, ktoré ho viedli k záveru o tom, že v dovolaní nastolená právna otázka už bola najvyšším súdom vyriešená. Odmietnutie dovolania sťažovateľa ako neprípustného plne zodpovedá ustanoveniam Civilného sporového poriadku upravujúcim dovolacie konanie. Najvyšší súd sa s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa vyrovnal adekvátne a preskúmateľne a výklad najvyšším súdom aplikovaných právnych noriem neodporuje ich podstate a zmyslu ... Ústavný súd konštatuje, že právo na náhradu škody vyplývajúce z čl. 46 ods. 3 ústavy neznamena nárok na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu alebo jeho nesprávnym úradným postupom nie je možné bez ďalšieho považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, I. ÚS 82/04). Skutočnosť, že sťažovateľ sa s rozhodnutím najvyššieho súdu vysloveným v napadnutom uznesení (ktorým nedošlo k sťažovateľom želanému zrušeniu, resp. zmene rozsudku krajského súdu) nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy, a preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.“

11.4. Kvôli poriadku najvyšší súd dodáva, že pokiaľ existovalo aj odlišné dovolacie rozhodnutie, riešiacie nosnú právnu otázku iným spôsobom (uznesenie najvyššieho súdu z 26. augusta 2020 sp. zn. 8Cdo/55/2019) toto bolo nálezhom ústavného súdu zo 7. decembra 2021 sp. zn. IV. ÚS 273/2021 zrušené a vrátené najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (do času tohto rozhodnutia nebolo v tejto veci rozhodnuté, pozn.).

12. Vzhľadom na vyššie uvedený výklad najvyšší súd opakovane uzatvára, že dovolateľom nastolená právna otázka už bola dovolacím súdom (predovšetkým rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/167/2016 a uznesením sp. zn. 6Cdo/50/2019 v spojení s uznesením ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 567/2021) vyriešená nasledovne - rozhodnutie o zastavení trestného stíhania z dôvodu jeho premĺčania nemá rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre jeho nezákonnosť, a teda v danom prípade nie je naplnený základný predpoklad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. - t. j. zrušenie právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda, a to pre jeho nezákonnosť príslušným orgánom.

13. Dovolateľ síce uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, avšak nevymedzil právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

14. Podľa § 447 písm. c/ a f/ CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (písm. c/), nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 (písm. f/).

15. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je prípustné, a preto ho odmietol podľa § 447 písm. c/ (§ 420 písm. f/ CSP) a písm. f/ (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP).

16. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.